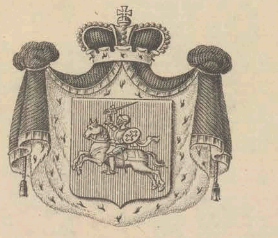


Ex-Libris
PODHORCE

RESPONS.

Ná Mowę IMći Páná Finchá Miniſtrá KRO-LA IMći Angielſkiego, przez IchMćiow Pánow Miniſtrow Statûs Koronnych y W. X. Litewſkiego. Dány w Wárſzáwie *Die* 18. *Auguſti Anno* 1725.

ZWoli Iego Krolewſkiey MCi Páná Náſzego Miłośćiwego y przytomnego Senatu, *ad repræſentationes* W. M. M. Páná tę Onemuż czyniemy Replikę.

Dáiemy naprzod informácyą tę ná piśmie, względem Dekretu ferowánego, y exequowánego w ſpráwie Thoruńſkiey. Z tey informácyi prawdźiwey Naiáśnieyſzy KROL IMc Angielſki uzna, że máiąc ią, według ſumnienia nie mogł by był nigdy wnośić Inſtáncyi zá tymi ták wielkiemi Kryminálistámi, áni *ex poſt* ták żwáwey czynić expoſtulácyi.

Cáły świát informowány o okolicznośćiách *tam atrocis & enormiſſimi ſceleris*, będźie ſię raczey dźiwował moderácyi & *clementiæ* ſądu *Krolewſkiego*, w karániu tego ták ſtráſznego kryminału.

Niema I. K. M. P. N. M. y Rzplta żadnych Tráktátow z żadną potencyą, względem dyſſidentow *in Regno & M. D. Litt.* znáyduiących ſię, nie má y niepowinná mieć zadney dependencyi od nikogo, *tanquam Domina ſui abſoluta*, tak iáko y inne Potencye *in materia Religionis, & in omnibus negotijs Statûs, non alium Superiorem niſi DEVM & enſem* uznáiąc.

A ieżeli I. K. Mść P. N. M. *in virtute Pactorum Conventorum cum Republica*, obowiązány ieſt, *Pacem inter Diſſidentes tueri*, czyliſz ten ſam punkt nieobligował Sądow I. K. Mći do karánia tákowych kryminałow w Dyſſydentách, *Pacem internam convellentibus*, ktorym nie exorbituiącym, lecz *quietè ſecundum præſcriptum legum*, żyiącym, *eadem Pax conſervatur*.

Co do Tráktátu Oliwſkiego; ten wiádomo wſzyſtkim, iáko przez wykorzenienie *exercitij Religionis Catholicæ Romanæ* w Inflánćiech, y przez oſtátnią woynę Szwedzką, *Pacem deſideranti Reipublicæ*, medyácyą między Krolem IMćią Pánem ſwoim á Krolem nieboſzczykiem Szwedzkim proponuiącey, y nie z woyſkámi ále z Poſelſtwem *ad hunc finem* záſtępuiącey, *ſub ſpecie hoſpitis non hoſtis* intentowáną, z wielką ruiną y deſolácyą Kráiu Rzpltey, cále zgwałcony ieſt y złąmány. Niedotrzymáły y inne potencye do Gwárráncyi należące tego Tráktátu, kiedy nietylko ſię o tę krzywdę nie uięły, y KROLA IMći y Rzpltey nie ſekundowáły, ále owſzem ná ten czás, kiedy Páńſtwá Rzpltey nieznośnemi exákcyámi, paleniem Wśi, Miáſteczek, Zamkow z rozlániem krwi Chrześćiáńſkiey, funditus puſtoſzono, y kiedy Miáſto Thoruń w dobywániu ſwym y poddániu, *veram non imaginariam calamitatem* ćięſzko bárdzo ćierpiáło, KROLA IMći P. N. M. Páná walecznego, y woyſká oboygá Narodow gotowe *ad ferendum obſeſſæ Civitati ſubſidium* ordynuiącego, *ſpe pacis* y áktuálnym tráktowániem onegoż od odśieczy odwiodły &c.

Aleć *dato non conceſſo*, choćby y ten Tráktat Oliwſki bez redintegrácyi iego miał *ſuam ſubſiſtentiam*, to Krol IMć Angielſki z tego Dekretu *legitimè, regulariter, & ſervatis Iuris gradibus* ferowánego, y z informácyi obaczy, że ſię cále przećiwko temuż Tráktátowi w Sprawie Thoruńſkiey nic nie ſtáło, iáko táż informácya W. M. M. Pánu *in ſcripto* podána, *evidenter demonſtrat*.

Gdybyś W. M. M. Pan znáydował ſię był ná ten czás w Wárſzáwie, álbo inny Miniſter od Krolá IMći Angielſkiego, kiedy ſię ſpráwá Thoruńſka ágitowáłá, ſłyſzałbyśbył zgromádzonych *ex gentibus* Stanow głoſy, á przez Nich wſzyſtkie Woiewodztwá, Ziemie y Powiáty, wołáiące *juſtitiam & vindictam* zelżonego honoru Boſkiego, *violatæ immunitatis Eccleſiaſticæ, & ſecuritatis publicæ*, y wątpić nie trzebá, o podobney w Polſzcze Biſkupow y cáłego Narodu prawdźiwey rezolucyi, że dla

że dla BOGA y dlá honoru ſwego wſzyſtko gotowi ſákryfikowáć, y lubo ſobie nie życzą *extrema*, iednákże táż w nich ieſt rezolucya, *in caſu neceſſitatis factis facta opponere.*

Dáiemy káżdemu Narodowi *ſuas laudes*, áleć y My *provocati*, możemy *ſine jactantia quæſitam meritis* wſpomnieć Narodow Náſzych *gloriam*. Pełne ſą Hiſtorye odważnego męſtwá y dźielnośći onychże, minąwſzy inne wieku przeſzłego z innymi ná ow czás nieprzyiaćiołámi czyny, godźi ſię námienić co Narody Náſze ſáme bez Woyſk Kolligáckich przećiwko potencyi, cáłemu Chrześćiáńſtwu ſtráſzney, mężnie czyniły, pod Włádyſłáwem ná ow czás Krolewiczem, á potym Krolem, y pod innemi Iego naſtępcámi, oſobliwie też pod IANEM Trzećim *glorioſiſſimæ memoriæ*, y pod teráźnieyſzym ſzczęśliwie nam pánuiącym KROLEM IMćią, kiedy ſam ogłos zbliżáiącego ſię z woyſkámi zrobił pokoy Kárłowicki. Widźiáło y teráźnieyſze *Sæculum fortitudinem & firmitudinem* Narodu Náſzego, kiedy Iego K. Mść P. N. M. lubo z częścią tylko poddánych ſwoich przy ſcyſſyi innych, *ſuperavit* wſzelkie *adverſitates*, bez ktorych pod czás woyny nikt nie był. A zátym iáko My nikomu w niczym nieubliżamy, ták Nam káżdy wiádomy przyzna, że y My ieſteśmy ludźie do utrzymánia Párthyi Honoru włáſnego. Dopieroż kiedyby miáło iść o obronę prawdźiwey Wiáry Swiętey, pewnie niebyłoby ſcyſſyi, ále wſzyſcyby ſię ſákryfikowáli ná utrzymánie oneyże. *Eſt DEVS in Nobis, agitante caleſcimus illo.*

Diſſidentes in Religione, ſub ſvaviſſimo Dominio I. K. Mći *degentes*, niemogą ſię ſkárżyć, iákoby ná zgwałcenie Praw Oyczyſtych Profeſſyi ich ſłużących, ták bowiem te fałſzywe ich udánia ſą dálekie od prawdy, iák *è converſò* rzecz ieſt pewna, że ćiż Dyſſydenći, niekontentuiąc ſię z łáſki Rzeczypoſpolitey pozwoloną profeſſyą, *eadem indulgentiâ temerè abutuntur* pokoy wewnętrzny mięſzáią y wzruſzáią, á co więkſza *Religioni Orthodoxæ Dominanti* wiele bárdzo bezpráwiá żądáią, Remedia gwałtowne, *detrectando juriſdictiones competentes*, y niegodźiwe, Práwámi Oyczyſtemi zákazáne ſzukáią, y záśięgáią *per vias arteſq; obliquas*. A lubo *tam enormibus attentatis*, ná utrátę wſzelkiey łáſki, y reſpektu I. K. Mći P. N. Miłośćiwego y Rzeczypoſpolitey záſłużyli, przećięż nic przećiwko nim zá te exorbitáncye I. K. Mść z Stanámi Rzeczypoſpolitey niepoſtánowił, y gotow ich y dáley *protegere*, dla eſtymácyi Przyiaćielſkich zá nimi Krolá IMći Angielſkiego interceſſyi, *ſine præjudicio Religionis Orthodoxæ Dominantis, & Legum Patriarum*; A to *in hac fiducia & expectatione*, że KROL IMć Angielſki y Narod Brytáńſki wzáiemnie pokaże *eandem æquanimitatem* Kátolikom w Páńſtwach Iego zoſtáiącym, áby mogli *deſideratâ in exercitio Religionis ſuæ frui libertate.*

 Spodźie-

Spodźiewa ſię I. K. Mść P. N. M. że przełożone rzetelne Informácye zbiią cále te nieſłuſznie y opácznie poczynione relácye y impreſſye, *convincent de juſtitia*, obrocą indignácyą y reſſentyment ná tych, ktorzy ináczey rzeczy donośili, ſpráwiedliwość w nieſpráwiedliwość, umoderowáną kárę *in exceſſivum rigorem falſis nominibus* obracáli, y że iáko Krolowie Pánowie Náśi *juncti ſangvine & amicitiâ* ták y Narody ich w nieporuſzoney będą zoſtawáli hármoniy.

Tę tedy informácyą y Replikę z woli I. K. Mći P. N. M. & *ex mente* Rády, dawſzy W. M. M. Pánu, konkluduiemy. Ze ieżeliby *præter expectationem Noſtram* niemiáłá *totaliter ſatisfacere* Krolowi IMći Angielſkiemu, áby ná przyſzłą Reaſſumpcyą Seymu *pro reſolutione* odezwał ſię, bo tákowe máterye, ktore *tángunt totam Rempublicam* y należą *ad Ordines Regni* nie ináczey mogą *reſolvi*, tylko ná Seymie, zá nieodwłoczną onegoż *ex Limitatione* Reáſſumpcyą, *ex re & commodo publico.*

36000
36000
36000
36000 1000
8000
1000
1440000

168
164
332
332

80000
40000
20000